

1. Академічний тлумачний словник української мови. Онлайн версія академічного тлумачного «Словника української мови» в 11 томах (1970–1980). 1979. Т. 1. 409 с.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 03.04.2022).

3. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати у цивільних справах від 8 червня 2016 року, судова справа № 6-330цс16. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/58789864> (дата звернення 03.04.2022).

4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення 03.04.2022).

5. Кучер В. О. Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2014. 244 с.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НА ТАЄМНИЦЮ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я

Гейнц Руслана Миколаївна,

кандидатка юридичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри цивільного права

Правова охорона особистих немайнових прав фізичної особи щодо життя та здоров'я людини, як і дослідження проблематики охорони особистих таємниць, торкається питань належного забезпечення прав, які виникають щодо тих благ без яких існування самої людини є неможливим. Ці блага є динамічними, адже впродовж життя в кожній людині виникає потреба звертатися до закладів охорони здоров'я за медичною допомогою. При цьому більшість людей не є зацікавленими у розголошенні інформації про діагноз, методи лікування, стан здоров'я тощо. У 2020–2021-х роках через поширення у світі захворюваності на COVID-19 проблематика нерозголошення таємниці про стан здоров'я набула особливої ваги.

Загальновідомо, що досконалість правової бази може сприяти реалізації прав пацієнтів на таємницю про стан свого здоров'я або, навпаки, може буде джерелом обмеження та/або порушення таких прав. У цьому контексті особливо актуальним є питання визначення змісту таємниці про стан здоров'я.

Право фізичної особи на таємницю про стан здоров'я закріплено у ст. 386 ЦК України, положення якої у 2007 році були продубльовані в ст. 39¹ Основ законодавства України про охорону здоров'я [5] (далі – Основи законодавства). У ст. 39 Основ законодавства використовується термін «медична інформація», який за своїм змістовним наповненням є інформацією про стан здоров'я пацієнта, включно з метою проведення запропонованих досліджень і лікувальних заходів, а також відповідні медичні документами про стан здоров'я. У ст. 40 Основ законодавства міститься положення про нерозголошення відомостей, які складають зміст права на таємницю про стан здоров'я, для позначення яких

законодавець застосовує термін «лікарська таємниця». У пункті 3.6 Етичного кодексу лікаря України [1] вживаються терміни «лікарська таємниця» та «медична інформація». Слід зазначити, що у наукових публікаціях [2; 4] зустрічається ще й поняття «медична таємниця».

Отже, в нормативно-правових актах для позначення відомостей, які в тій чи іншій мірі торкаються інформації про стан здоров'я фізичної особи застосовуються різні поняття. При цьому змістовне наповнення перелічених понять є близьким. Об'єктом кожного із досліджуваних понять є інформація, щодо якої встановлено режим таємниці.

В доктрині права також немає єдності щодо змістовного наповнення перелічених вище понять. Так, М.І. Хавронюк вважає, що лікарську таємницю слід відрізнити від медичної таємниці. Перша є інформацією про пацієнта, друга – інформацією для пацієнта [4]. А.І. Марущак поділяє медичну інформацію на конфіденційну і неконфіденційну. Конфіденційна медична інформація і є, на думку вченого, «лікарською таємницею» [3]. О.В. Негодченко пропонує розглядати поняття «лікарська таємниця» та «медична таємниця» як тотожні [2].

Аналіз змісту статті ст. 386 ЦК України та підходу до її формулювання свідчить, що «інформація про факт звернення фізичної особи за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні» – це інформація, яка законодавцем не включається у зміст права на таємницю про стан свого здоров'я, адже у ч. 1 цієї статті закріплено, що фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні.

Щодо поняття «медична таємниця», то чинне законодавство України не містить його дефініції, а лише вказівки на види такої інформації, які є характерними і для лікарської таємниці. З урахуванням викладеного, можна зробити висновок, що об'єктом як лікарської, так і медичної таємниці є інформація про стан здоров'я.

Визначаючи зміст поняття «таємниця про стан здоров'я», слід провести аналіз легального визначення поняття «здоров'я». На законодавчому рівні дефініція даного поняття закріплена в абз. 2 ч. 1 ст. 3 Основ законодавства і визначається як «стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад». Відтак можна виокремити такі його складові як фізичне, психічне та соціальне здоров'я. Інформація про фізичне і психічне здоров'я – це відомості про стан організму та мозок людини, при якому забезпечується емоційна, інтелектуальна та вольова взаємодія із зовнішнім середовищем, а інформація про соціальне здоров'я – це відомості про соціальні умови, що сприяють розвиткові життя та діяльності людини. Отже, зміст поняття «інформація про стан здоров'я» охоплює відомості про фізичну особу, які дозволяють встановити стан її здоров'я і відповідно не повинні бути розголошені.

Слід зазначити, що таємниця про стан здоров'я не передбачає приховування інформації від пацієнта, адже пацієнт має право знати про всі аспекти своєї хвороби, методи лікування тощо. Відповідно до Закону України «Про інформацію» інформація про стан здоров'я є конфіденційною [6]. Відтак, право на таємницю про стан здоров'я слід розглядати як збереження в таємниці відомо-

мостей про пацієнта, які за правом належать тільки йому, а не як утаємничення медичної інформації від особи, яка звернулася за медичною допомогою.

1. Етичний кодекс лікаря України, прийнятий та підписаний Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства в м. Євпаторії 27.09.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#top>.

2. Негодченко О. В. Медична та лікарська таємниці як гаранті приватності. *Право і суспільство*. 2013. № 2. С. 41–48.

3. Марущак І. А. Лікарська таємниця і конфіденційна медична інформація: питання правового регулювання. *Управління закладом охорони здоров'я*. 2007. № 5. С. 24–29.

4. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар кримінального кодексу України. 2010. URL: <https://jurisprudence.club/ugolovnoe-pravo-uchebnik/stattya-145-nezakonne-rozgoloshennya.html>.

5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII. Дата оновлення: 12.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#top> (дата звернення 15.03.2022).

6. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 № 2657-XII. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 16.03.2022).

ВИКОРИСТАННЯ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ У ВІЙСЬКОВОМУ КОНФЛІКТІ: ОЦІНКА У СВІТЛІ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Грицан Ольга Анатоліївна,
кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри конституційного,
міжнародного та адміністративного права

Норми міжнародного гуманітарного права стосуються ситуацій ймовірного застосування ядерної зброї під час збройних конфліктів,

В 1996 році Генеральна Асамблея ООН звернулася до Міжнародного суду ООН за консультативним висновком щодо законності погрози застосування ядерної зброї. Це був перший випадок, коли Міжнародний Суд розглянув фундаментальне питання про статус ядерної зброї відповідно до норм міжнародного права. Суд дійшов до висновку, що ані звичаєве, ні договірне міжнародне право не містять повної заборони на застосування або погрозу застосування ядерної зброї в цілому. Однак, на думку Суду, погроза або застосування ядерної зброї повинні бути сумісні з принципами і нормами міжнародного гуманітарного права.

В першу чергу Суд зауважив на необхідності дотримання принципів розмежування та пропорційності. Крім того, у рішенні як звичаєве правило згадується застереження Мартенса. Схожу думку у своїй резолюції в 2011 р. висло-